

Rausa

**Erfgoedtijdschrift voor Borchtlombeek, O.L.V.-Lombeek, Pamel en Strijtem
Verschijnt 6 maal per jaar. Negende jaargang nr. 1, februari 2021**

Rausa

Erfgoedtijdschrift voor
Borchtlombeek, O.L.V.-
Lombeek, Pamel en Strij-
tem

Secretariaat en verant-
woordelijke uitgever:
Erfgoed Rausa, Varing 40,
1760 Pamel
www.rausa.be

Werkten mee aan dit
nummer: Bart Caulier,
Jan De Mont, Yves Van
Schepdael, Amy Roosens,
Paul Decorte, Leo Van
Vreckem, Jan De Mont,
Norbert Verbestel (Foto-
grafenvereniging Roos-
daal)

Eindredactie:
Kristien Hemeryckx en
Walter Evenepoel

Iedere auteur is verant-
woordelijk voor haar/zijn
bijdragen.

Je kan je gratis abonneren
op de digitale versie van
Rausa door een eenvoudig
bericht te sturen naar
erfgoed.rausa@gmail.com

Bankrelatie:
BE 97 8601 1557 2549

©
Zonder voorafgaande toestem-
ming van Erfgoed Rausa mag
niets uit deze uitgave worden
verveelvoudigd en/of openbaar
worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie of op welke
andere wijze dan ook.

om te beginnen...

Rausa verschijnt in februari, april, juni, augustus, sep-
tember en december in digitale versie en op aanvraag
in gedrukte versie. De digitale nummers zijn gratis.
Wie een gedrukte versie wil, kan zich in december
2021 abonneren voor de volgende jaargang. **In de
loop van het jaar worden geen nieuwe gedrukte
abonnementen genoteerd.**

Wie zelf artikels wil schrijven of beeldmateriaal wil be-
zorgen is hartelijk welkom. De bijdragen graag inleve-
ren een maand voor de datum van verschijnen.

Redactieadres:

Erfgoed Rausa, Varing 40, 1760 Pamel,
rausa@skynet.be, 0473 11 25 00

Abonneeradres: erfgoed.rausa@gmail.com

Inhoud van dit nummer:

Blz. 2	Om te beginnen
Blz. 3	Cicero & co...
Blz. 4	Voorzichtig vooruitzicht
Blz. 5	Mondmaskers zijn van alle tijden
Blz. 5	Klap van hier
Blz. 7	Florent
Blz. 11	(Niet zo) vers van de pers
Blz. 13	De kappellekesbaan
Blz. 16	De coronatijd is morgen erfgoed
Blz. 17	Lezers laten van zich horen
Blz. 18	Grondig onderzoek
Blz. 20	De grot in de sneeuw

Op de voorpagina: 'Mondmaskers zijn van alle tijden'. Op
het kerkhof van Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek vind je het
middeleeuwse 'mondmasker' van Juan di Esteban, al zal
dat wel niet hebben gediend om zich tegen Covid-19 te
beschermen. Zie meer hierover op blz. 5.

Blz. 20: 'De grot in de sneeuw', foto van Leo Van Vreckem

Geruggensteund door een strakke oostenwind wervelde het gerucht vanuit het verre Limburg, helemaal tot in het, zich vredig op het eindejaar voorbereidend, Pajottenland. Met man en macht, zo opperde men, dienden lokale erfgoed-adepten alle beschikbare spierkracht te bundelen om Ambiorix zelve ervan te weerhouden van zijn voetstuk te springen, en zich, vergezeld van een meute drieste Eburonen, met haastige spoed naar dat vermaledijde Lennik te repen. Veel scheelde het naar verluidt allemaal niet. Ter plaatste gingen we het niet controleren, maar de Gallische koning zou gelukkig nog steeds stevig geankerd staan bovenop het natuurstenen hunebed op de Tongerse Grote Markt.

Aanleiding voor alle deining is de hypothese die een in Lennik wonende professor ingenieurswetenschappen van de VUB in een recent verschenen boek lanceerde. De Vlaamse pers pikte het controversiële item met graagte op. Met nauwgezette mathematische methodes deelde de professor de gemeente op in percelen met een vaste oppervlakte van exact één Romeinse centuria (50,5 hectare), gebruik makend van bestaande straten, veldwegen, waterlopen en andere perceelsgrenzen. Die wiskundige precisie bij het uittekenen van het allereerste Lennikse grondplan, schrijft hij toe aan de Romein Quintus Tullius Cicero in het jaar

47 voor Christus. En dat jaartal, daar draait alles om; want dat zou dan enkele decennia vóór het ontstaan van Tongeren zijn, dat aldus zijn etiket van oudste nederzetting dreigt te verliezen.

Expertise ter zake heb ik allerminst. Een betekenisvolle, verrijkende bijdrage aan het inhoudelijk debat hoeft u in deze alinea's dan ook niet te verwachten. Wat rondwaren op het wereldwijde web leert bovendien dat ondertussen al heel wat, zelfverklaarde dan wel rechtmatige, experten de kans te baat namen om ook hun licht over dit alles te laten schijnen. Consensus lijkt er, voorlopig, nog niet te zijn.

Van dit verhaal onthoud ik dan ook vooral hoe hartverwarmend het is om steeds weer te mogen beleven hoe het plaatselijke erfgoed leeft, intrigeert en een niet te miskennen onderdeel van ons 'zijn' is. Bij Erfgoed Rausa borrelt en bruist dan ook het verlangen. De hoop leeft dat we in 2021 ons aller beeld en kennis van dat erfgoed weer wat breder en scherper kunnen bijstellen. Via de digitale weg, met opnieuw zes inspirerende nummers van dit erfgoedtijdschrift! Maar zo verdomd, verdomd, verdomd graag ook opnieuw met een scala 'echte' erfgoedactiviteiten, waar we elkaar in levende lijve kunnen ontmoeten, samen smullen van al dat moois, discussiëren en steeds weer iets nieuws opsteken. Of filosoferen, over Quintus Tullius Cicero bijvoorbeeld, en de mogelijk geheel niet ter zake doende vraag of hij, verpozend van het zware labeur om Lennik uit de grond te stampen, niet af en toe ook eens samen met zijn Romeinse gabbers in een van de nabije Roosdaalse gemeenten verkwikking kwam zoeken.

Wat meer is: dit nieuwe erfgoed-werkjaar krijgt een feestelijk strikje om. In het najaar zal het precies tien jaar geleden zijn dat een enthousiast gezelschap een eerste maal de koppen bijeen stak om Erfgoed Rausa vorm en inhoud te geven. Dat moet, en zal, gevierd worden. Spaart u de verjaardagswensen dus nog even op! Onderwijs, veel leesplezier!

Bart Caulier

Voorzichtig vooruitzicht

Noodgedwongen hebben we onze geplande evenementen in het najaar niet kunnen laten doorgaan. Ook tot einde maart hebben we elke activiteit van het bord gewist. Maar stilzitten, dat zit niet in onze aard. De hele ploeg is, ieder op haar/zijn terrein, in de luwte aan het werken aan verschillende projecten. We houden er nog even de spanning in, maar met één nieuwigheid mogen we nu al fier uitpakken...

In april verschijnt een nieuwe, toch wat prestigieuze publicatie. **'Een halve eeuw Academie in Roosdaal'** rolt dan van de persen. In dit boek wordt op 160 bladzijden de geschiedenis uit de doeken gedaan van de plaatselijke academie voor muziek, woord en dans. Het is geen saaie kroniek geworden van droge feiten en cijfers, maar een vlot lezend relaas van een instituut dat voor het culturele leven in onze gemeente een zeer belangrijke factor is geweest en (meer dan ooit) nog steeds is.

Vele tientallen gesprekken met oud-leerlingen, lesgevers van vroeger en nu, leverden inspiratie voor het opstellen van een historisch overzicht, afgewisseld met levendige, bijwijlen dolkomische anekdotes die de historie van de academie hebben gekleurd. Dankzij de goede samenwerking met directie en docenten van de academie, konden we ook een schat aan beeldmateriaal opnemen in het boek. Bovendien wordt op de achterflap een cd-tje gevoegd waarop allerlei merkwaardige documenten zijn samengebracht, kopieën van vergeelde rapporten, contracten en plannen, vele tientallen foto's en enkele klankfragmenten.

Praktisch:

Het boek (210 x 210 mm, 160 blz., met cd) zal uitkomen op 24 april. Het kost € 20,-, zo-waar een democratische prijs. Maar we bieden het boek ook digitaal op USB-stick aan! Zo'n exemplaar kost € 5,-.

De oplage is beperkt, wie zeker wil zijn om een exemplaar te bemachtigen, schrijft best vandaag nog over op BE97 8601 1557 2549 van Erfgoed Rausa. Vermeld duidelijk je volledige naam en adres + vermelding 'Boek Academie' of 'USB Academie'.

Een halve eeuw Academie in Roosdaal

Walter Evenepoel
Erfgoed Rausa

Jaarprogramma 2021

Afhankelijk van de geldende voorwaarden!

3 april: stamboominitiatie, 9 tot 12u, erfgoedkelder, reservatie verplicht, max. 8 personen (rausa@skynet.be).

24 april: Erfgoednacht, 23 uur, terras en weide GC Het Koetshuis (rausa@skynet.be).

25 april: Erfgoeddag, 11u, boekvoorstelling 'Halve eeuw academie' GC Het Koetshuis.

1 mei: opendeurdag, 9 tot 12u, erfgoedkelder, reservatie verplicht, max. 8 personen (rausa@skynet.be).

5 juni: stamboominitiatie, 9 tot 12u, erfgoedkelder, reservatie verplicht, max. 8 personen (rausa@skynet.be).

7 augustus: opendeurdag, 9 tot 12u, erfgoedkelder, reservatie verplicht, max. 8 personen (rausa@skynet.be).

12 september: Open Monumentendag

5 oktober: Theatervorstelling 'De Bourgondiërs' met Bart Van Loo, GC Het Koetshuis.

1 november: Reveil, 17u, kerkhof Kattem.

Wij hopen dat de toestand gunstig evolueert en dat dit aanbod kan worden aangevuld. Er mag zeker iets worden verwacht in het kader de viering van ons eerste decennium!

Mondmaskers zijn van alle tijden

De afbeelding op de voorpagina mag je beschouwen als een knipoog naar de realiteit. Ervaren Rausalezers herkennen meteen de grafsteen die we al publiceerden in Rausa 7 van 2016. In dit nummer ging Luc Van Cauwelaert op zoek naar de wortels van het adellijke riddergeslacht de Wyels, verwant aan de familie Van Cauwelaert. Dit grafmonument werd vervaardigd voor de tombe van de in Lombeek begraven edelman Juan di San Esteban, hij was de schoonvader van Ridder Steven de Wyels. Vandaag gaat het echter niet over deze zeventiende-eeuwer, we gebruiken zijn gemaskerde beeltenis enkel als een ironische verwijzing naar de actuele toestand. Al was de aanleiding niet in elk tijdsgewricht hetzelfde, we hebben ons gezicht de hele historie lang al achter een masker verborgen. Toch hopen we dat we het binnenkort voorgoed mogen opbergen...

Klap van hier

We laten onze dialectcorrespondent Marc Muylaert wat broeden op een nieuw stukje en geven in onze streektaalrubriek Herman Van Herreweghen nog eens het woord. Hoewel onze vriend momenteel kampt met gezondheidsproblemen, speelde hij ons toch opnieuw enkele interessante weetjes door!

Sebiet, seves, flees

Welk van de drie woorden in ons dialect het meest gebruikt wordt, is moeilijk te zeggen. Het hangt er een beetje vanaf...

Sebiet:

naar het Frans 'subit' dat onverwachts, schielijk, plotseling betekent. Het woord sebiet heeft dus een enigszins gewijzigde betekenis gekregen want als ik zeg: "Ik kom sebiet" dan bedoel ik toch: ik kom dadelijk.

Sev(v)es (seffens):

De oudste vermelding in 1561 is 't seffens', met de betekenis 'aanstonds'. Volgens Van Dale: 'dadelijk', 'aanstonds', maar wordt het beschouwd als Belgisch-Nederlands en spreektaal.

Flees:

Hier is de etymologie wel wat ingewikkelder. We treffen het woord 'flus' in de betekenis van 'terstond', 'aanstonds' niet alleen aan bij Vondel, Hooft en Huygens (17de eeuw) maar ook bij de dichters Langendijk, Staring en Poot (18de eeuw).

Het was dus niet louter Zuid-Nederlands, maar wel is het in het Noorden in ongebruik geraakt en daardoor in het Algemeen Nederlands niet meer gebruikelijk. In de Zuid-Nederlandse dialecten is flus blijven voortbestaan als fleus, flees, flies.

Flus is een oudere vorm van fluks, dat in de zin van 'dadelijk', 'onverwijld', 'zonder uitstel' in het Algemeen Nederlands gebruikelijk is.

De vorm fluks is uit het middeleeuws vluchs (= vlug) via vlughs en flughs ontstaan. In de Zuid-Nederlandse dialecten is tot op heden de vorm flus in gebruik gebleven met alleen als betekenissen 'terstond, aanstonds en straks' maar ook voor: 'zojuist, zo even', bijvoorbeeld in het Pamel: Ik em em te flees (zelfs: dotte flees) nog gezien.

Kapot

Sommige denken wel eens dat het woord KAPOT dialect is maar dat klopt helemaal niet.

Oorspronkelijk was kapot een Franse kaartterm: bij het piketspel betekende 'faire capot' zoveel als 'alle slagen halen' (en daardoor de ander laten verliezen). In Nederlandse kaartstaal werd dat '(iemand) kapot spelen' of 'kapot maken'.

In het Duits verscheen de Franse kaartterm in de vorm 'Kaput(t)'. Tijdens de Dertigjarige Oorlog begonnen de soldaten 'capot maken' en 'kaputt machen' te gebruiken als rauwe uitdrukking voor 'doodslaan'.

Ook in het Nederlands ging kapot 'dood' betekenen zoals bij 'kapotgaan', 'zich kapotwerken'. Bij uitbreiding krijgt 'kapot' vervolgens ook minder rauwe toepassingen en ten slotte is het het algemene woord voor 'niet meer heel' geworden.

Dat 'kapot' springlevend is, bewijzen de vele samenstellingen:

zich kapotdrinken, zich kapotlachen, zich kapotroken, zich kapotschreeuwen, kapotzitten (rennerstaal), kapotbijten, kapotslaan, kapotscheuren, kapotsmijten enz.

De Duitse vorm 'Kaputt' is internationaal bekend geworden dankzij de realistische roman 'Kaputt' uit (1943) van Curzio Malaparte (1892-1957), een Italiaans-Duitse schrijver. In dat boek geeft hij zelf een verklaring van het woord 'kaputt'. Volgens hem is kaputt het Hebreeuwse woord Kapparoeth dat 'Opfer' (= offer) betekent.

Bra

Het Algemeen Nederlands (A.N.) kent het woord 'bra' niet meer maar in sommige dialecten, ook in het Pamel, is het nog niet uitgestorven.

In het Zuid-Oostvlaandersch Idioticon van Isidoor Teirlinck vinden we bij 'bra' volgende betekenis: 'zeer', 'hard', 'geweldig'. Bijv.: "De boter es brave dier; 't es brave gevrozen van de nacht." In Pamel is het gebruik beperkt en is het enkel gekend als: "'t Es bra kaat".

'Bra' is de verkorte vorm van 'braaf'. Zoals vermeld komt 'bra' in Van Dale niet meer voor maar bij de tweede betekenis van

'braaf' staat vermeld: 'flink', 'aanmerkelijk': "Het heeft braaf geregend". Met die betekenis kijken we er vanop, want volgens Van Dale is braaf met die betekenis sterk veranderd. Etymologisch gezien is het een Frans woord: 'brave', waarvan de eerste betekenis 'brave' (= dapper) is. Het woord 'braaf' heeft daarnaast nog heel wat andere betekenissen. Van onze ouders zullen we wel dikwijls gehoord hebben dat we moesten braaf zijn.

Ook in het Zuid-Afrikaans komt 'bra' voor: "Dis van dag bra koud", "Hij is bra gek."

Volgens Van Dale is de oudste vindplaats van 'brave' 1588. Dat klopt met wat er staat in het 'Dictionaire Etymologie de la Langue Française' van Albert Douzat, 16^e sciecle. Volgens hem is het zowel ontleend aan het Italiaans als aan het Spaans. Uit het Italiaans zou dan het ons welbekende woord 'bravo' (1784) (met als superlatief 'bravisima') komen en daar de betekenis gekregen hebben: een uitroep om bewondering of goedkeuring over iets uit te drukken.

In het gerenommeerd 'Woordenboek van het Asses' vermeld Lode Pletinckx het volgende zinnetje: Mie â kê. Mie hâ brâ kê. Wâ hâ mie brâ kê? Op de met hâ mie brâ kê! (Marie had het koud, ze had het zeer koud. Waar had ze het koud? Op de markt had ze het koud"). Het is een creatief spel met dialectklanken waarmee men bij buitenstanders een humoristisch en raadselachtig effect probeert te bereiken.

Probeer het misschien ook eens op zijn Strijtems, Lombeeks, Pamel of Borchtlombeeks uit te spreken...

Herman Van Herreweghen.

Mie hâ brâ kê

Je vindt ze in elk dorp en elke stadswijk, de opvallende figuren die met hun flamboyante stijl vaak in de kijker lopen en zich zo een plaats verwerven bij wat men vroeger wel eens de 'notabelen' noemde. Maar evengoed kom je overal ook stille werkers tegen, die meer in de luwte hun activiteiten ontplooiën. Door hun belangeloze, onverdroten inzet zijn zij belangrijke pionnen in het sociale weefsel van hun dorp of streek.

Toen bijna tien jaar geleden onze erfgoedvereniging zich op gang trok, mochten wij daar zo een wijze, bescheiden man verwelkomen. Hij werd een van de steunpilaren van Erfgoed Rausa, bedachtzaam, erudiet en loyaal. Meer dan redenen genoeg om een 'portret' van Florent Kestens te maken.

"Ik ben van 't volk van 'Siske Mattieës'. Mijn betovergrootvader heette Mattheus Kestens (1744-1803). Die was verantwoordelijk voor het eerste deel van de toenaam, zijn kleinzoon Franciscus (1840-1921) zorgde voor het tweede deel."

Meteen is de toon gezet, we hebben te maken met een geslacht dat al vier eeuwen leven brengt in de buurt van de Ledebergse Profetenstraat. Ook het ouderhuis waar Florent in het voorjaar van 1934 werd geboren, stond aan een van de bochten van deze oude weg. Vader Jef (Petrus-Joannes-Josephus) heeft lange jaren op het ouderlijk erf gewoond. Zijn vrouw, Francisca Albertina Coomans, bracht daar ook haar vier kinderen ter wereld. Ook haar voorouders zorgden voor een belangrijke toenaam: 'van Truijes'. Om de oorsprong van die naam te achterhalen, klimmen we weer naar de periode van Mattheus Kestens.

Toen lag aan de hoek van de Profetenstraat een belangrijke hoeve. Daar werd in 1796 Gertrudis Baveghems geboren, die later ook 'pachtes' zou worden op het hof en langs de dochters haar naam '(Geer)-Trui' zou doorgeven. Haar kleindochter Ludovica (Van Mollem) zou trouwen met een andere bijzondere Pamelaar: Petrus Coomans, beter bekend als 'Pië Kallier', de wagenmaker die zich had gevestigd op de hoek van de Kwinkeleer en de Brusselstraat. Hun dochter trouwde dus met Jozef Kestens, vader van Florent.

Foto boven: grootvader Petrus Coomans in 1937.

Foto links: een historisch document, feest op Truiens Hof in 1943 ter gelegenheid van het huwelijk van Maria Van Wilderode en Albert Van de Velde. Ook de familie Kestens is present.

Wanneer Florent vertelt over zijn jeugd, krijgen we meteen een kroniek van het Pamel van de vorige eeuw.

"Mijn grootvader (Sisken Kestens) boerde op zijn geleeg aan de Profetenstraat. Breed zullen ze het niet gehad hebben, want er waren zeven monden te voeden. Mijn vader was de jongste. Nonkel Remy (broer van vader) werd priester en zou in de monumentale kerk van Alseberg het grootste deel van zijn ambt vervullen. Luc Van Liedekerke heeft over hem een fijn boekje geschreven. Als kind gingen we nonkel pastoor regelmatig bezoeken in Alseberg. Voor ons waren dat opwindende uitstappen.

Vader bleef als jongste op de boerderij, samen met nonkel Arthur (die 'jonkman' zou blijven). Arthur was een sterke, kloeke kerel die het zware werk voor zijn rekening nam. Vader was, net als ik, naar de tengere kant en deed het lichtere werk. Op de foto hieronder zien we hem bezig met het selecteren van een rijke perzikoogst.

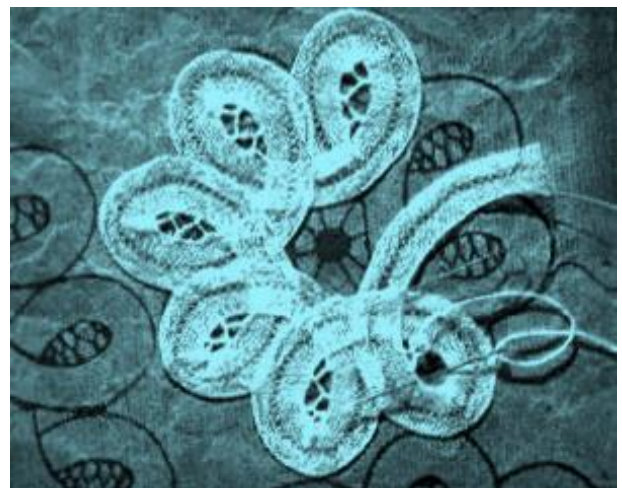

Er was ook een nonkel die naar Sint-Katharina-Lombeek is uitgeweken. Hij had daar samen met zijn vrouw een 'commercie' in textielwaren (en onder andere ook 'lintjeswerk'). Nog een andere verwant heeft ook in lintjeswerk gedaan, dat was Ernest Bogaert. Zijn vrouw was de zus van mijn grootmoeder. Ernest was een begaafde kerel! Hij had in de jaren twintig en dertig een elektriciteitswinkel op de Klei (waar later 'Fong Massaar' kwam wonen, nog later zijn schoonzoon Frans Ermens en tegenwoordig de broers Rombaux). Ernest was de eerste elektricien in ons dorp, hij heeft ook nog 'elektriek' gelegd in de kerk van Ledeberg.

Maar Ernest had dus blijkbaar ook iets met lintjeswerk te maken. Het is voor mij nog een beetje een raadsel of mijn vader door Ernest Bogaert is geïnspireerd of door zijn broer Kamiel. In elk geval heeft hij samen met mijn moeder een bedrijf in 'linjekeswerk' opgestart. Zij begonnen ermee in de jaren dertig. Vader trok zich het maken van patronen aan, hij deed de administratieve en organisatorische zaken, maar het was moeder die voor de deskundigheid zorgde en uitleg gaf aan de werksters. Want er waren in de buurt dus heel wat 'moeders aan de haard' die dit geduldige werk als een welgekomen bijverdienste zagen. Sommige onder hen kwamen in de zomer, toen er minder lintjeswerk was, ook helpen bij de pluk van trosbessen en ander kleinfruit.

Toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak, viel het echter helemaal stil. Op dat ogenblik was de zaak nochtans goed aan het uitbreiden, zelfs internationaal. Zo was er in de lente van '40 een grote bestelling vanuit Egypte! Vader hield gedurende die rampzalige tijd wel contact met een Lierse kanthandelaar die het kwaliteitsvolle werk van zijn Pamelse vriend wist te waarderen. Na de oorlog investeerde die mens zelfs in machines die bij ons werden geplaatst en waarop (vooral mijn zussen) op een geavanceerde manier het stikwerk konden verrichten.

De kanten biesjes werden aangekocht en de werksters kregen een patroon waarop ze de lintjes plooiden volgens de tekening. Het kwam erop aan te voelen hoe hard je mocht plooiden om de stof niet te laten 'opkrollen'. Vervolgens moesten die vormen aan elkaar genaaid worden en ten slotte bevestigd worden aan een fijn linnen weefsel zoals een tafel- of schouwkleed."

Florent kon de bedrijvigheid in huis goed gadeslaan. Hij was immers een stuk jonger dan zijn drie zussen. Al was er op de boerderij ook voor hem altijd wel een karweitje op te knappen. Een groot deel van zijn kindertijd werd echter overschaduwd door de oorlog. Hij was zes jaar toen die uitbrak. Toch kon hij gewoon naar de gemeenteschool gaan op de Ledebergse Dries en kreeg er les van o.a. meester Cornel en meester Adelson.

Op het einde van 1945 verhuisde de familie naar het hof van Truies waar het sindsdien naast de landbouwactiviteiten vooral gonsde van de bedrijvigheid in het 'lintjesatelier'. Florent herinnert zich nog levendig hoe het erf er toen uitzag.

"Er was het statige woonhuis, dat te zien is op de huwelijksfoto van de nicht van moeder (blz. 7), er was ook een ast en een bakhuis. Ik zie nonkel Adolf, die vlak naast het hof woonde, nog naar de oven komen met de moeille waarin hij bij hem thuis het deeg had beslagen, om het brood daar af te bakken. Later heeft vader een nieuwe woning gebouwd aan de Kleine Lostraat en werden van ast, woonhuis en bakoven drie woningen gemaakt."

In 1946, na zijn plechtige communie, begon Florent aan zijn humanioratijd. Net zoals nogal wat andere getalenteerde jongeren uit Pamel, ging hij in Mechelen op internaat in het Klein Seminarie. Op datzelfde tijdstip trad zijn zus Alice binnen in het klooster. Het werd dus stiller ten huize Kestens. Voor de jongen van het platteland was dit natuurlijk een hele aanpassing. Slechts tweemaal per trimester mocht hij voor enkele dagen naar huis. Maar plichtsbewust als hij was, heeft hij dat voorbeeldig volgehouden. Problemen om de juiste richting te kiezen waren er niet, iedereen volgde toen immers Latijn-Grieks aan het vermaarde instituut. Ook het niveau was voor onze leergierige Florent geen obstakel. Toch liep zijn Mechelse periode niet bepaald over rozen.

"Toen ik in het derde jaar zat werd ik ziek. Ik had ernstige rugklachten die mij beletten de lessen op een normale manier te volgen. Eerst heeft men mij een tijd in het gips gelegd, maar er zou toch een operatie van komen."

"Na de ingreep heb ik drie volle weken op mijn buik moeten liggen, daarna werd ik gedraaid en moest ik in een 'plaaster' liggen van mijn voeten tot over mijn schouders. Ik heb nadien weer moeten leren lopen met behulp van een apparaat. Ik ben daarmee nog meer dan een trimester naar Mechelen geweest. Uiteindelijk heeft die aandoening meer dan anderhalf jaar geduurd."

Toch rondde Florent zijn humaniora met succes af en wou hij verder studeren in Leuven. Maar een nieuwe tegenslag lag te wachten. Dit keer waren het maagproblemen die hem aan zijn bed gekluisterd hielden. Op die manier waren universitaire studies onmogelijk.

"Ik ben toen thuis gebleven. Maar zodra het wat beter ging ben ik 'steno-dactylo' gaan volgen in Brussel, in de buurt van Sint-Godele. Met die kennis op zak ben ik dan gaan solliciteren en kon ik aan de slag bij De Ster, een verzekeringsmaatschappij die gevestigd was in de Brusselse Fabrieksstraat."

In België is de militaire dienst pas afgeschaft in 1993 en dus moest Florent ook 'het vaderland gaan dienen'. Samen met meester Frans Appelmans vertrok hij in 1955 voor zijn opleiding naar Turnhout. Daar kon men deelnemen aan een sollicitatie om zijn legerdienst te doen in het Franse Fontainebleau.

"Omdat ik graag iets van de wereld wou zien en ik nog niemand had om naar om te zien, schreef ik me in en... ik werd aangenomen. Wat later zat ik op de trein naar de basis van de Shape in het bosrijke gebied van Fontainebleau, ten zuidoosten van Parijs."

Daar wachtte mij een 'zware dagtaak': éénmaal per maand moest ik facturen typen voor het verblijf van een aantal Engelsen en Canadezen. Soms moest ik ook eens met een grote camion naar een fabriek een 20 km verderop een lading toiletpapier gaan halen. Mijn dagtaak zat erop om 17 uur. Dan trok ik mijn burgerpak aan en ging op stap. Ik moest er alleen voor zorgen dat ik 's anderendaags om 8 uur weer op mijn bureau was. Ik ben daar vaak het beroemde kasteel gaan bezoeken."

's Zondags nam ik 's morgens de trein en spoorde naar Parijs. Na een paar keer had ik door dat ik in een bepaald 'quartier' moest blijven en zo heb ik die stad echt helemaal leren kennen."

Florent had tijdens zijn humaniora al blijk gegeven van een goede talenkennis. De confrontatie met alle mogelijke nationaliteiten tijdens zijn legerdienst heeft hem op dat gebied nog flink vooruit geholpen. Iets dat hem overigens na zijn soldatentijd nog goed van pas zou komen. Florent was weergekeerd naar 'De Ster', maar hij voelde aan dat er niet veel toekomst zat in die baan en hij ging op zoek naar een andere betrekking. Die vond hij bij de beroemde chocoldefabriek van Côte d' Or. Daar kwam hij terecht in de internationale export, waardoor hij correspondeerde met Japan, Zuid-Afrika, Spanje, de Verenigde Staten enz.

Intussen was Florent in het huwelijksbootje gestapt met Godelieve Ermens van het hof te Tomberg. Het jonge koppel bouwde hun moderne woning naast het ouderlijke perceel in de Kleine Lostraat.

Zijn drukke beroepsbezigheden beletten Florent niet om zich volop in te zetten in het culturele en parochiale leven van Ledeberg. Zo nam hij bijvoorbeeld het voorzitterschap van de Ledebergse kerkfabriek over van zijn vader. Met veel toewijding zou hij deze ploeg blijven leiden tot 1996. Tussendoor zou hij ook het parochiale koor oprichten en een flinke steun worden voor het profane Ludwigkoor van juffrouw Marie Borginon.

Op een bepaald ogenblik werd Côte d' Or gereorganiseerd en Florent kreeg een gunstig aanbod om met pensioen te gaan. Meteen trok hij naar de avondschool in Ninove om computerlessen te volgen.

Wij mochten zelf vaststellen dat hij daar bijzonder goed mee kon omspringen. Als vrijwilliger ordende hij het archief van het Davidsfonds-Klokje en toen Erfgoed Rausa in 2011 zijn werkzaamheden opstartte, werd Florent een van de sterkhouders. Vele jaren heeft hij samen met Raymond Evenepoel en Jozef Van Langenhove in de kelders van het gemeentehuis monnikenwerk verricht om het gemeentelijk archief te ordenen. Ook het Rausa-archief in de erfgoedkelder kreeg mede dankzij hem een ordelijke indeling. Op de bestuursvergadering ontpopte Florent zich steevast als een constructieve en deskundige medewerker. De voorbije zomer zat hij vele uren aan de computer om de publicatie voor te bereiden van een belangrijk werk van Rik Van Herreweghen over de Pamelse Toponiemen.

In november kregen Florent en Godelieve echter ook af te rekenen met het gevreesde virus. Gelukkig zijn ze intussen weer aan de beterhand en mogen we regelmatig weer een vriendelijke mail van hen ontvangen.

Toen we dit aangename gesprek met Florent voerden, scheen de julizon uitbundig door de bladeren van de kerselaar. Wij hopen dat wij, wanneer de nieuwe zomer zich aandient, mogen terugkeren naar een tijd waarin we weer op een normale manier mogen omgaan met familie en vrienden en we duimen voor Godelieve en Florent, dat zij op 20 juli helemaal opgeknapt zijn en dat zij, omringd door hun vijf kinderen met hun nageslacht, volop mogen genieten van een feestelijk diamanten jubileum.

(Niet zo) vers van de pers

'Vreeselijk werkongeluk te Pamel'

In zijn speurtocht naar historische persberichten, plukte Bart Caulier dit keer informatie uit de streekkranten van 1914 over een tragisch ongeval in het oude rusthuis.

In 1906 beginnen de Zusters van de Verrezen Zaligmaker uit Sint-Niklaas met de bouw van een godshuis of rusthuis in Pamel. Na ruim twee jaar bouwen, verrijst aan de Gasthuisstraat het hoofdgebouw, met aan weerszijden twee grote vleugels en een kapel.

Naarmate meer ouderlingen hun intrek nemen in het gebouw, breidt de instelling ook steeds verder uit. Op het terrein staat nog een oude boerderij, die schril afsteekt tegen de grandeur van het nieuwe bouwwerk. De oude doening wordt met de grond gelijk gemaakt. Rond 1913 start op die plek de bouw van een washuis, bakkerij, boerderij met schuur, voorraadkelders en stallen. De uitbreidingswerkzaamheden zijn nog in volle gang wanneer een jaar later de oorlog uitbreekt.

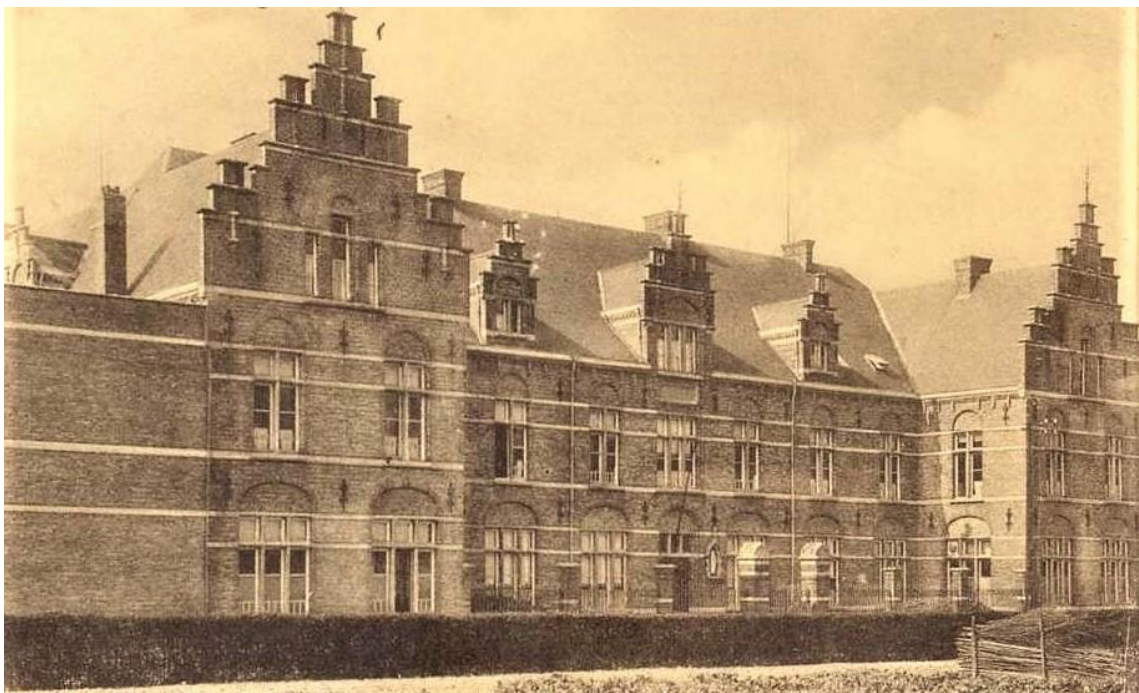
Maakt de dreiging en onzekerheid van de oorlog dat de metselaars iets te veel spoed willen zetten achter de bouw? Boeten ze in hun haast om alles af te werken in op de kwaliteit van hun werk? Zeker weten we het niet en er kunnen zeker andere elementen

een rol spelen, maar in de eerste dagen van juli 1914 voltrekt zich op de werf een ramp. Een nieuw geplaatste muur begeeft het. Verschillende slachtoffers raken bedolven onder de vallende stenen.

Op de website van Hubert De Bolle staat een relaas hierover te lezen:

“Er waren nogal erg gekwetsten, ja zelfs één van hen was tot in den kelder geworpen geweest en 't was maar met de meeste moeite en grootste gevaar dat de edelmoedige Zuster Ernestine erin gelukte den sukkelaar meer dood dan levend uit zijnen neteligen toestand te redden.”

Ook in “De Volksstem” van 4 juli 1914 wordt verslag gedaan van de feiten. Het is niet meteen leesvoer voor wie een gevoelige maag heeft.

Verscheidene werklieden arbeiden sedert geruime tijd aan de vergroting der gebouwen van de burgerlijke godshuizen. Heden morgend hoorde men plots een dof gekraak, gevolgd door een dreunend neerploffen. Het was een vleugel van de grote ziekenzaal, aan welker uitbreiding men arbeidde, die ingestort was.

Drie personen werden onder de puinen bedolven. Vier metsers ontsnapten het met enkele kneuzingen. Van alle zijden kwam er op de noodkreten hulp toegesnel en onmiddellijk ging men tot de reddingswerken over. Het eerste slachtoffer dat van onder het puin werd gehaald, was de ondernemer der werken, de heer Jules Hellinckx, wonende te Pamel. De ongelukkige was gruwelijk verwond, en werd de ruggegraat gebroken. Men bracht hem stervend naar zijn huis over.

Het tweede slachtoffer was de genaamde Jozef Cochette, metser te Ninove. De arme werkmán werd den schedel gekloven. Hij werd bovendien verscheidene ribben gebroken en klaagt over zeer erge inwendige pijnen en werd naar het gasthuis van Ninove overgebracht.

Het derde slachtoffer is een dienstknecht der burgerlijke godshuizen, Mathieu Deboucq. De ongelukkige was nog slechts één wonde in zijn gelaat.

Twee geneesheren verstrekten de nodige zorgen aan de slachtoffers, vooraleer ze vervoerd werden. Het parket werd verwittigd en stapte ter plaatse af om onderzoek naar de oorzaak der instorting in te stellen.

In de volgende editie van de wekelijkse krant, op 11 juli, wordt gelukkig een gunstig(er) medisch rapport gepubliceerd over (een paar van) de gekwetste arbeiders:

Pamel - Onderzoek:

Donderdag is het parket alhier afgestapt om een onderzoek te doen ten einde de verantwoordelijkheid vast te stellen, wegens de instorting der in opbouw zijnde zaal van 't Burgerlijk Godshuis. Wat de toestand van de slachtoffers betreft, deze is zo voldoende dat zij al binnenkort het werk zullen kunnen hernemen."

Bart Caulier

De coronatijd is morgen erfgoed!

We vierden eindejaar in kleine bubbels en in ons eigen kot. Winkelen den we apart. Grootouders bezoeken we achter glas, Geboorten, huwelijken en begrafenissen beleven we op een totaal andere manier. Kinderen zitten meer achter hun laptop dan in een klaslokaal, zij zoeken manieren om de verveling tegen te gaan. Meer dan ooit zetten we ons in voor onze medemensen, we doen boodschappen voor burens die het niet meer kunnen. Kortom, allemaal beleven we nieuwe praktijken die sinds de coronacrisis opduiken, er zijn bestaande tradities die nu een andere invulling krijgen. Vanuit heem- volks- of familiekunde is dit uitermate interessant! Met Erfgoed Rausa willen we daarom graag ingaan op de oproep van **Histories vzw** om dit te documenteren. Stuur ons coronakindertekeningen, foto's en filmpjes met sfeerbeelden van het leven in Corona- of lockdown-tijden in Roosdaal, wachtrijen aan winkels, plastic afschermingsmateriaal, lege straten, wandelaars in de natuur... Heb je zelf nare ervaringen gehad en ben je bereid hierover geïnterviewd te worden door Rausa? Ontdekte je op sociale media grappige of ontroerende dingen? Dan kan je via Rausa je steentje bijdragen!

erfgoed.rausa@gmail.com, dat is het adres waarop je ons kan laten weten welk verhaal/ film-en fotomateriaal je graag wil of kan aanbrengen!

Neen, we gaan het **niet** hebben over de ophefmakende roman waarmee Louis-Paul Boon zich in 1953 baanbrekend naar het literatuurwalhalla schreef! Wij gaan **wel** langs Roosdaalse banen wandelen en aandacht besteden aan de typische relictten van een bijna verdwenen volkse devotie: de **'kappellekes'**.

In 2005 kon Yves Van Schepdael het niet meer aanzien, hoe een mooi kapelletje op de Lombeekse Derrevoortstraat langzaam aan in verval was geraakt. In Hugo Borloo vond hij de geschikte kompaan om het pittoreske gebouwtje onder handen te nemen. Het was meteen ook de aanleiding om even de toestand van de andere Lombeekse kapellen onder de loep te nemen. Dat onderzoek resulteerde in enkele artikels voor het parochieblad. Yves heeft deze teksten voor Rausa bijgewerkt en wij laten onze lezers in enkele afleveringen kennis maken met deze fijne teksten.

Overigens heeft een werkgroep van Erfgoed Rausa in 2018 meegewerkt met een initiatief van de Intergemeentelijke Onroerende-Erfgoeddienst, waarbij zowat alle kapellen van Roosdaal volgens een opgegeven stramien werden geïnventariseerd. Ook daaruit kunnen we nog een tijdje boeiende gegevens putten. Maar we beginnen met een paar pareltjes in Lombeek.

De kapel op de hoek van de Koollochtingstraat met de Griffiersweg

Op 17 september 1839 maakte Nikolaas Van Der Gucht zijn testament op voor notaris Martin Gheude in Laken. Van dit testament maakte de Lombeekse pastoor-deken Frans Van Camp een kopie voor het Lombeekse kerkarchief.

Nikolaas werd in Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek geboren op 12 april 1803 als zoon van Gabriël Van Der Gucht uit Halle en Maria Johanna Appelmans uit O.-L.-Vrouw-Lombeek. Hij overleed te Brussel op 30 oktober 1840. In zijn testament stipuleerde hij onder andere dat er na zijn dood in de kerk van O.-L.-Vrouw-Lombeek 150 missen – met orgelspel – gezongen moesten worden en nog eens 150 missen tot lafenis van de ziel van zijn ouders.

Hij schonk ook 500 fr. aan de pastoor van O.-L.-Vrouw-Lombeek voor de fundatie van vier eeuwigdurende jaargetijden met zang en orgelspel. Verder wou hij dat er na zijn dood drie kapellen werden gebouwd: een kapel in O.-L.-Vrouw-Lombeek, ter waarde van 200 fr., de grond inbegrepen; verder een kapel in Halle en één in Gooik. In al die kapellen moest zijn naam aangebracht worden. Hij stipuleerde ook dat er vijftig missen moesten gezongen worden ter ere van het 'H. Sacrament van mirakelen' in de Sint-Goedelekathedraal in Brussel.

Zoals gevraagd werden ook de kapellen gebouwd. Twee met zekerheid. Die in Halle heb ik tot op heden nog niet kunnen terugvinden. Misschien bestaat ze niet meer?

De kapel in Gooik werd gebouwd in Oplombeek, in de oude Geraardsbergse Baan, net naast het 'Hallewegje' vanuit Lombeek en recht tegenover de Oplombeekstraat, naast wat vroeger de herberg 'bij Boeykens' was. Richard, die er naast woonde, onderhield indertijd voortreffelijk het kapelletje en nu nog is het in voortreffelijke staat.

Het is een mooie veldkapel met voorportaal en de nis herbergt enkele heiligenbeeldjes en religieuze kaders. In de gevel is zoals de bouwer het wilde, zijn naam gekapt in een steen.

Maar terug naar de kapel die Nikolaas in Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek liet bouwen:

Na wat familiale twisten bij de erfgenamen van Nikolaas, werd de kapel uiteindelijk in 1844 gebouwd op de plaats 'de notenboom' geheten. Dat is de wijk halverwege de Koollochtingstraat. Ze werd uiteindelijk toegewijd aan de H. Hubertus, sinds het einde van de 17de eeuw de tweede patroonheilige van het dorp (voordien was dat Sint-Nikolaas).

Het perceel grond waarop de kapel werd gebouwd was toen eigendom van baron de Neufforge (eigenaar van het kasteelcomplex), die bij brief op 2 augustus 1844 zijn toestemming had gegeven voor de bouw.

Ze is gebouwd met de 200 fr. die in het testament voorzien was, maar de som was verre van voldoende. De kerkfabriek paste 500 fr. bij en zorgde ook voor 1100 voet planken voor het dak.

Het natuurstenen altaar, de communiebank en ook nog 200 voet hout werden geschonken door E.H. Van Camp.

Dat de kerkfabriek financieel sterk tussenbeide is gekomen en nog vele jaren lang ook voor het onderhoud instond, bewijzen de rekeningen van de kerkfabriek van 1844 en 1845 waarin uitgaven voor de 'nieuwe capelle' vermeld staan:

Aan Jacobus De Doncker uit Ninove betaalde de kerkfabriek 73 fr. voor de ijzeren ramen en een slot met schuiven.

Aan Henri Forger, glazenmaker uit Ninove, betaalde de K.F. 75,66 fr. voor het inzetten van gekleurde en andere ruiten en een koperen raam (bekijk het mooie raam in de achterzijde in straalvorm).

Aan Van Den Bosh, timmerman, 21 fr. voor 11,5 dagen werk aan de kapel en de levering van nagelen.

Aan Judocus Tielemans, timmerman, 5,9 fr. voor 2,1/4 dagen werk.

Aan Jan-Baptist De Ro, plafonneerder, 15,6 fr. voor het plafonneren van de kapel (hij had er 5,3/4 dagen aan gewerkt.)

Nog eens 26,3 fr. voor het leveren van 20 liter Doornikse kalk en 700 Boomse stenen.

Zoals Nikolaas het wenste werd ook een steen met zijn naam erin gebeiteld, in de achtergevel ingemetseld.

In 1903 was het dak van de kapel in slechte staat. Charles Gens, een schaliedekker uit St.-Kwintens-Lennik kreeg van de kerkfabriek 48,10 fr: 24,75 voor 550 schaliën, 2,04 fr. voor 3 kg. schalienagels, 2,5 fr. voor 25 kg. cement, 1,75 fr. voor een berd (= plank) en 9,75 fr. voor het geleverde werk.

Het kasteeldomein werd in de jaren 1910-1912 publiekelijk verkocht door baron de Spoelberg - de Neufforge, echter mits de kapel en de grond eruit te laten. De latere erfgenaam van de kopers, Robert Motteux, palmde de grond en de kapel in en plaatste er een haag rond zodat ze visueel bij de kasteelsite hoorde. Je vindt de kapel dus nu terug tussen het groen van de kasteelsite, op de hoek van de Koollochtingstraat met het voetwegje dat naar het voormalige klooster van de zusters Apostolinnen van de Heilige Jozef loopt, vroeger wel eens de 'Macadam' genoemd (het was een typische wegverharding die genoemd werd naar haar Britse uitvinder McAdam). Enkele jaren geleden kreeg het de naam "Griffierspad".

Was "Kloosterwegje" niet veel lieflijker geweest, herinnerend aan de aanwezigheid en grote inzet van de zusters hier in Lombeek sinds 1893? Het Lombeekse klooster was het eerste bijhuis dat het Wetterse moederklooster ooit stichtte. Nadien volgden er nog vele. Ironisch genoeg was het ook het eerste klooster wat ze in 1973 sloten, na het teruglopen van de kloosterroepingen. Tot grote spijt van de laatste overgebleven zusters Matthea en Thomassine, die hier heel gelukkig en erg geliefd waren.

Van de oorspronkelijke inboedel van de kapel blijft momenteel niets meer over dan het arduinen altaar.

In mijn kinderjaren werd de kapel nog jaarlijks gebruikt om er met Palmzondag de palmtakjes te zegenen, waarnaar we in processie naar de kerk vertrokken onder het zingen van het "Lauda Jeruzalem..."

De jongste jaren doet de jaarlijkse processie op de kermisdag nog steeds de kapel aan en wordt er na een korte aanbidding de zegen met het Allerheiligste Sacrament gegeven.

De kapel van O.-L.-Vrouw van Fatima in de Derrevoortstraat.

Je vindt dit kapelletje naast het wegje dat in de volksmond 'Halleweg' wordt genoemd. Na de Tweede Wereldoorlog werd door wijlen Philippine De Neef en Lisa Goossens de belofte gedaan een kapelletje te bouwen uit dank omdat de mensen van 'Den Hoek' niets ernstigs was overkomen.

Coletta Segers en August Timmermans beloofden een stukje van hun grond af te staan om de kapel op te bouwen.

Uiteindelijk werd er een collecte gehouden bij alle mensen van de Derrevoortstraat en is dit een kapelletje dat door de hele buurt werd gefinancierd.

Het is een vierkantig gebouw met zadeldak, gebouwd met eenvoudige bakstenen. In de zijgevels zijn twee venstertjes met spitsboog voorzien. In de voorzijde is een mooi smeedijzeren deurtje aangebracht in neogotische stijl. Dit deurtje opent de nis in de kapel waarin het beeld van O.-L.-Vrouw van Fatima prijkt.

Het beeldje staat op een houten balk waarop de tekst: "O.-L.-Vrouw van Fatima bid voor ons" geschilderd werd. Alhoewel van plaaster, is de madonna rijkelijk versierd met motiefjes.

In de punt van de voorgevel is een kleine arduinen steen ingemetseld met de woorden: "Ave Maria". Een mooie, devote zinsierde vroeger de kroonlijst: "Ga hier niet voorbij, of zeg eens: Moeder, bid voor mij". De kapel werd gemetseld omstreeks 1948 door Joseph Van Belle, in de volksmond beter gekend als "Pot Van Belle". Hij bewoonde het huis op de Koollochting dat later door het echtpaar Louis Tielemans en Marie-José Stockmans werd aangekocht.

Bert Van Asbroeck, klompenmaker (beter gekend als 'Bert van Krabbe'), maakte voor de inhuldiging een draagberrie waarop het beeld in processie van bovenaan de straat tot aan de kapel werd gedragen.

Bij het verbreden van de Derrevoortstraat in de zeventiger jaren van vorige eeuw, werd de kapel geheel omhoog getild en iets verder naar achteren verplaatst.

Onder invloed van de tand des tijds en de hand van vandalen, begon deze kapel de laatste jaren steeds verder te verkommen. Een spoedige restauratiebeurt drong zich op om het gebouw te redden. In het voorjaar van 2005 staken Hugo Borloo en Yves Van Schepdael de handen uit de mouwen om te voorkomen dat opnieuw een Lombeeks kapelletje zou verloren gaan. Een grondige aanpak maakte de kapel haast onherkenbaar:

de gevels werden opnieuw gevoegd en hier en daar werden delen terug hermetst, de kapel kreeg een volledig nieuw dak, een blauw natuurstenen vloertje en vensterbanken, het interieur onderging een grondige opknapbeurt, het Mariabeeldje werd vakkundig gerestaureerd, gepolychromeerd en zelfs voorzien van wat bladgoud, het smeedijzeren deurtje werd ontroest, de gebroken ruitjes werden vervangen door stevig plexiglas en het geheel kreeg ook langs de buitenkant een mooie kleur.

Als kroon op het werk werd terug in gotische letters de oude tekst op de kroonlijst geplaatst: "Ga hier niet voorbij, of zeg eens, Moeder bid voor mij." Een buurtbewoner verwoordde het als volgt: "Het lijkt nu wel een kapelletje uit een sprookjesverhaal". Een mooier compliment voor het geleverde werk kan een mens zich niet inbeelden!

De kapel werd opnieuw ingewijd op dinsdag 3 mei 2005, in aanwezigheid van een delegatie van de Koninklijke Fanfare De Eendracht.

Even wat meer over Fatima:

Fatima is een bekend bedevaartsoord in Portugal. De plaats wordt het altaar van de wereld genoemd. Hier is Maria in 1917 op de 13de van de maanden mei tot oktober verschenen aan drie herderskinderen: Lucia, die later karmelietes werd, Francisco en Jacinta. Bij de laatste verschijning heeft het zogenaamde 'zonnewonder van Fátima' plaatsgehad ten aanschouwen van de drie kinderen en een grote menigte pelgrims.

De boodschap van Fátima is een oproep tot gebed en boete. De bisschop van Leiria erkende in 1930 het wonder officieel. Paus Pius XII wijdde in 1942, volgens het verlangen in Fátima uitgedrukt, de wereld toe aan het Onbevlekt Hart van Maria. De Heilige Maagd zou bij haar bezoeken aan de kinderen drie geheimen meegedeeld hebben die intussen allemaal bewaarheid werden. Zij voorspelde het einde van de Eerste Wereldoorlog, de val van het communisme en de moordaanslag op de paus.

Toeval of niet? De laatste 'zienster' van Fatima, zuster Lucia Dos Santos overleed in februari 2005 op 97-jarige leeftijd. Net op het moment dat de kapel in Lombeek in restauratie was... De andere twee overleden beiden op jonge leeftijd en werden door de Kerk zalig verklaard.

Yves Van Schepdael

Hieronder: foto (Norbert Verbestel) van het belangrijkste Lombeeks religieus erfgoed: de O.-L.-Vrouwkerk

Lezers laten van zich horen

Wij hebben eerder onze lezers al eens opgeroepen om korte of minder korte teksten of anekdotes op te sturen. Vanuit Brugge (jawel, ook daar wordt Rausa gelezen) kregen we een interessant bericht van **Paul Decorte**, zoon van onze onvolprezen dichter en Roosdaals ereburger Bert Decorte (1915-2009). Paul woont wel in 'Die Scone', maar is toch wat Strijtemnaar gebleven. Dit is zijn bericht...

In deze coronatijden heb ik vele uren zitten lezen in allerhande geschriften die mijn vader heeft nagelaten. Hij had de gewoonte om dagboekachtige noteringen te maken in grote agenda's: commentaar over wat er zich in de (en zijn) wereld afspeelde en verder heel veel herinneringen aan personen die hij in zijn lange leven heeft ontmoet.

Tot eind jaren '60 tramde mijn vader iedere dag naar Brussel en over enkele merkwaardige figuren op die boerentram schijft hij een soort cursiefje of een '(Louis-Paul) boontje'. Ik herinner me nog Beireken Patj, een Strijtemse entertainer die met zijn 'kazoo' de tramreizigers deed lachen en meezingen met allerlei populaire liedjes. Hij werkte in ploegen in de brouwerij Vandenheuvel op Scheut. Hij speelde ook bij de Strijtemse fanfare.

Op 14 mei 1993 schreef mijn vader een stukje over een Pamelse vrouw en een echtgenoot die Evenepoel heette. Ik geef jullie hieronder letterlijk de volledige tekst.

Het is eer uitzonderlijk dat in ons dorp, zoals wellicht op vele plaatsen van het platteland, een begrafenis niet op zaterdag wordt verricht. Dit is zo sinds de vijf-dagenweek werd ingevoerd, maar de jongste jaren moeten de pastoors, wegens het feit dat ze maar dun gezaaid zijn, zien dat ze dit altijd kunnen regelen, wat wel eens voor problemen kan zorgen.

Zo werd vandaag Marie-Louise Praet (63) begraven. Met haar zuster vormde zij kort na de oorlog, toen Delphine en ik nog samen op Economische Zaken werkten, een volks vedettenduo dat elke ochtend met ons op de buurttram stond. Zij waren van Pamel; later is zij getrouwd met ene Evenepoel uit Ninove, die verkoper was in de klerenzaak Michiels in de Hoogstraat te Brussel.

Haar zuster, die ook getrouwd was, heeft lang aan de Ninoofse Steenweg, naast Marie-Louise een café uitgebaat. Evenepoel heeft nog een paar keer op de lijst voor de gemeenteraadsverkiezingen gestaan. Misschien was hij militant blauw. Dat zou kunnen verklaren dat er zoveel mensen die ik nooit gehoord of gezien had, bij de begrafenis aanwezig waren.

Ik zocht wat op via Google maar kon niets vinden over Marie-Louise Praet. Zij zou dus van het jaar '30 geweest zijn. Misschien weet een van de lezers meer over haar.

De dame had wellicht de gave om de mensen op de tram wat gratis vermaken. Het was immers niet uitzonderlijk dat arbeiders of bedienden op een dag meer dan twaalf uur (van de 24) onderweg waren van huis naar hun werk, hun werktijd zelf en van hun werk terug naar huis. Laat deze bijdrage dus een eresaluut zijn aan alle Marie-Louisen, kazoo- en mondharmonicaspelers die op 'den Nienof' wat voor verstrooiing zorgden.

Paul Decorte

Van 10 oktober is het geleden dat we nog een echte activiteit konden op poten zetten. maar het was dan ook een zeer geslaagde! Dankzij de samenwerking met de cultuurraad en een hele ploeg fijne medewerkers werd de 'archeologiedag' een schot in de roos. Één van de hoofdrolspelers was Kristof Verhumst, onze medewerker die o.a. eerder al twee prachtige tentoonstellingen rond WO1 organiseerde. Op 10 oktober demonstreerde hij op de bunkerweide en de ruime omgeving hoe hij te werk gaat als 'detectorist'. Dit is zijn verhaal.

Metaaldetectie voor mij is een weldaad voor het hoofd, gewoon met de detector en de schop in de hand de natuur intrekken en de geschiedenis van de locatie ontdekken: zalig! Telkens wanneer de detector 'aan gaat' is een nieuwe ervaring, je komt altijd andere zaken tegen, telkens een avontuur.

Je 'leest' een gebied door de sporen die de geschiedenis heeft achtergelaten.

Mijn motivatie is dan ook om die historische zaken op te sporen, voornamelijk draait dit rond de Eerste Wereldoorlog, en deze zaken te redden van een vrijwel zekere afbraak door de natuur.

Het opgraven is één, maar de behandeling nadien is misschien nog belangrijker want door de aanraking met zuurstof, na zoveel jaren, begint de oxidatie en vangt het roestproces in een versneld tempo aan.

Je moet je per locatie aanpassen. Op geploegde akkers scannen je ogen de bodem

af terwijl je oren luisteren naar de verschillende klanken die de detector produceert. Door het ploegen tot 30cm diepte worden er altijd zaken naar de oppervlakte geploegd. Je moet dus goed uit je doppen kijken. Zie je bijvoorbeeld dat er donkere, organische grond tussen de klei geploegd zit, dan kan er in de nabije buurt een afvalput zijn of brandput nabij de loopgracht waar soldaten hun afval in gooiden.

Zie je op een plek kleine scherven glas liggen, dan is er in de buurt een glasput die ook grensde aan een loopgracht.

Wanneer je op onderzoek gaat in een gebied waar oorlog werd gevoerd, dan is er een gouden regel die zegt dat er altijd iemand moet zijn die weet waar je bent en wanneer je van plaats verandert, dat je dat ook telkens doorgeeft.

Wanneer je in poelen of drassige gebieden detecteert, dan is het anders zoeken. Je detector gaat ook anders reageren door de metalen die al van nature in de grond zitten. Dat is dus wel even wennen.

Slijk is een goede bewaarder van metalen. Wanneer je voorwerpen uit de modder hebt gehaald moet je ze nadien zo snel mogelijk behandelen. Ik doe dat meestal met lijnolie, dat werkt prima om verdere oxidatie tegen te gaan. Je kan de voorwerpen ook insmeren met ledervet om ze thuis dan verder te behandelen.

De metalen zijn doordrongen met zuren en zout die in de grond zitten, dus als die in aanraking komen met zuurstof beginnen ze al na enkele minuten te oxideren.

De gemakkelijkste manier om te detecteren is uiteraard op een weide. Daar komt het erop aan je detector goed aan te voelen en de signalen die hij geeft te begrijpen.

Wanneer je een weide helemaal hebt gedetecteerd, dan doe je dat in de andere richting nog eens over. Je zal merken hoeveel je gemist hebt bij de eerste keer.

Dan is er het graven! De werkwijze hangt af van gebied tot gebied. In Roosdaal bijvoorbeeld moet je niet zo voorzichtig zijn als bijvoorbeeld in een gebied waar zwaar gevochten werd. Het is ook een geheel andere manier van zoeken. In de Westhoek bijvoorbeeld ga je nooit je spade recht in de grond steken want er kan munitie verscholen zitten. Wanneer je op een weide begint, maak je eerst een vierkantje gras los van ongeveer 30 bij 30 cm. Eens je die zode gras opzij hebt gelegd (om nadien je put weer mooi toe te dekken met het gras, zeer belangrijk!) begin je voorzichtig verder te graven, voel je dat de schop op een metaal uitkomt, ga je verder met een kleine handschop, zoals waarmee je in de tuin bloemen plant. Gebruik ook handschoenen om de aarde weg te vegen om beter zicht te krijgen. Indien je munitie vindt, markeer ze, meldt het bij de landbouwer/eigenaar en die weet wel dat hij dan de dienst voor ontruiming en vernietiging van ontploffingstuigen (DOVO) moet oproepen.

Nog een belangrijk punt, als je schroot tegenkomt op weiden waar koeien grazen, laat dat niet liggen, neem het mee en gooi het op de oud ijzerhoop van de boer. Anders kunnen de koeien dit opeten. Zo komt het in de maag en veroorzaakt hevige bloedingen met de dood tot gevolg. Dus laat geen scherfjes ijzer achter tussen het gras.

De boeren zien mij heel erg graag komen omdat ik regelmatig munitie uit hun velden kan verwijderen en omdat ik schroot en blikjes meeneem waardoor ik levens van koeien red. Ik ruim hun velden op, dus, waarom zouden ze mij niet graag zien komen? Jammer genoeg zijn er collega's die hun putten open laten, blikjes laten rondslingeren, munitie niet markeren, de graszode niet bewaren om de put te dichten. Dat de boer zich dan kwaad maakt, is niet te verwonderen.

Tot besluit wou ik nog eens herhalen dat de ogen de beste detectoren zijn. Je moet kijken naar de littekens op de grond en de omgeving, neem de locatie in je op, observeer alles en besteed tijd aan het bestuderen van de locatie.

Daarna kun je, de detector in de aanslag, op pad voor altijd weer verrassende ontdekkingen.

Kristof Verhumst

Foto Jan De Mont

